

nové služby, knihy, akce a další zajímavosti

**Novoroční slovo
generálního ředitele NK ČR**

**Revitalizace Klementina
a plánovaná omezení
služeb veřejnosti**

**Webarchív
pojďte to s námi zkusit**

**Knihovnické postřehy
z Frankfurtu**

**Zimní slunovrat a začátek
nového roku
ve službě Ptejte se knihovny**

**Slavné stavby rodiny
Luragů v Čechách**

e-zpravodaj Národní knihovny ČR
ročník 3 / číslo 1 / 2016 leden – únor
Dvuměsíčník

Adresa vydavatele a redakce:
Národní knihovna ČR, Klementinum 190, 110 00 Praha 1,
IČ 00023221, DIČ CZ00023221
E-mail: e-zpravodaj@nkp.cz
Telefon: 221 663 279 (H. Vajnerová),
221 663 252 (S. Vondráková)

Výkonná redakce: *Hana VAJNEROVÁ, Soňa VONDRÁKOVÁ*
Redakční rada: *Irena MAŇÁKOVÁ* (předseda), *Jana HUŇOVÁ,*
Karolína KOŠŤÁLOVÁ, Petra ŠŤASTNÁ
Grafické zpracování: *Klára LINARTOVÁ*

Příspěvky připravili: *Irena BUREŠOVÁ, Kateřina HEKRDLOVÁ, Hanuš HEMOLA, Markéta HRDLIČKOVÁ, Monika CHUNDELOVÁ, Zuzana KOPEČNÁ, Petr KROUPA, Jan LUKAVEC, Denisa MOLITORISOVÁ, Hana NEMEŠKALOVÁ, Barbora RUDIŠINOVÁ, Veronika ŠEVČIKOVÁ, Petra ŠŤASTNÁ, Hana VAJNEROVÁ, Soňa VONDRÁKOVÁ*

Obrazová dokumentace: Archiv NK ČR, *Eva HODÍKOVÁ, Monika CHUNDELOVÁ, Ivan KRÁL, Jan LUKAVEC*, Odbor služeb NK ČR, Oddělení výstav NK ČR, Webarchiv, Wikipedia

e-zpravodaj NK ČR je dostupný na adrese:
<http://e-zpravodaj.nkp.cz>

Co je nového

3

Zahájení provozu NK ČR po Novém roce

Novoroční slovo generálního ředitele NK ČR

Frantext – databáze francouzské literatury

Zkušební přístup – Crime, Punishment and Popular Culture, 1790-1920

Představujeme

3 – 8

Revitalizace Klementina a plánovaná omezení služeb veřejnosti

Čtečky na mikrofilmy

Webarchiv – pojdte to s námi zkusit

Začátky Svatopluka Čecha a obraz jeho díla v NDK

Tři otázky pro... Moniku Chundelovou

Zajímavosti a tipy

8 – 13

Co čte knihovník? / Kolik životopisů má kniha

Střípky z Archivu NK ČR / Muzeum Svatopluka Čecha

Knihovnické postřehy z Frankfurtu

Zimní slunovrat a začátek nového roku
(*ve službě Ptejte se knihovny*)

Kalendárium aneb víte, že

Zveme vás

13 – 14

Příběh míst / Topografie soudobé paměti národa

Slavné stavby rodiny Luragů v Čechách

Ve snu to ale vypadalo jinak

Co je nového

Zahájení provozu NK ČR po Novém roce

Po vánočních a novoročních svátcích bude Národní knihovna ČR opět otevřena čtenářské veřejnosti od 4. ledna 2015.

Novoroční slovo generálního ředitele NK ČR

Vážené kolegyně a kolegové,

končící rok 2015 byl pro Národní knihovnu ČR dobou mnoha personálních změn. Možná jako každý předchozí rok, protože v Klementinu a Hostivaři pracuje téměř 500 zaměstnanců a mnoho jich časem odchází a přichází, nicméně letošním specifikem byly vícenásobné změny ve vedení knihovny – na místě generálního ředitele, náměstku a ředitelů odborů. Jako nejstabilnější se v tomto směru ukázaly knihovnické útvary – sekce Knihovnických fondů a služeb, Slovanská knihovna, Knihovnický institut – a to je dobře, protože jde o základy Národní knihovny. Měnilo se také pracovní prostředí v Klementinu, ke konci roku dokonce k lepšímu, když zmizely výkopy na nádvoří a byla zkolaudována první část 2. stavební etapy revitalizace a rekonstrukce Klementina, totiž křídlo do Křižovnické ulice.

Někteří z vás se přiřadili k těm šťastným kolegům, kteří již od konce 1. stavební etapy pracují v obnovených částech. Většina z vás však, bohužel, hledí s obavami do příštího roku, který přinese další změny – teď mám na mysli hlavně změny pracovního prostředí. V Hostivaři začne v prvním pololetí rekonstrukce staré budovy a na konci roku 2016 i novostavba další nové budovy. V Klementinu ke konci roku 2016 dokončíme 2. stavební etapu a následně zahájíme závěrečnou 3. etapu. Jak v Hostivaři, tak v Klementinu jsou plánované stavební práce spojeny se stěhováním a přemísťováním – částí knižních fondů, pracovišť a zaměstnanců. Nechci tvrdit, že vždy půjde o jednoduché a příjemné změny, nicméně víme, že jde o změny nevyhnutelné a přechodné. Všechny práce budou probíhat tak jako dosud, po dílčích etapách. Budeme sice omezeni v naší činnosti, nicméně s výhledem na renovované, opravené a příjemnější pracovní prostředí.

Vážené kolegyně a kolegové, chtěl bych vám poděkovat za vaši práci pro Národní knihovnu v roce 2015, popřát hodně zdraví a osobního štěstí v roce 2016 a také hodně síly a trpělivosti se všemi nesnáze, které s sebou přináší přestavba Národní knihovny za provozu knihovnických služeb veřejnosti.

Petr Kroupa

Frantext – databáze francouzské literatury

FRANTEXT je databáze zpřístupňující plné texty 4 746 francouzských děl (údaj k září 2015) zejména z oblasti literatury a filozofie, ale také vědy a techniky (okolo 10% textů). Databáze pokrývá období od 10. století do současnosti.

FRANTEXT nabízí pro vyhledávání dvě možnosti:

1. verze „non categorisé“ (FRANTEXT intégral) – celý obsah korpusu

2. verze „categorisé“ – obsahuje 1940 prozaických děl z 19. a 20. století, nabízí širší možnosti vyhledávání. Návod, jak vyhledávat, naleznete na adrese http://www.atilf.fr/IMG/pdf/Tutoriel_Frantext.pdf.

Zkušební přístup - Crime, Punishment and Popular Culture, 1790-1920

V lednu 2016 bude pro uživatele NK ČR k dispozici zkušební přístup do nové databáze nazvané Crime, Punishment and Popular Culture, 1790-1920 od společnosti Gale. Jak název napovídá, tematicky se databáze věnuje oblasti kriminalistiky. Primárně je určena historikům a literárním vědcům. Obsahuje řadu unikátních původních písemných materiálů od soudních zápisů či záznamů detektivních agentur, přes novinové reportáže až po zobrazení zločinu v románové tvorbě v 19. století.

Představujeme

Revitalizace Klementina a plánovaná omezení služeb veřejnosti

Hanuš Hemola (náměstek pro knihovní fondy a služby)

Revitalizace Klementina na přelomu roku 2016 a 2017 vstoupí do další fáze, tzv. spojené 3. etapy, která by v sobě měla zahrnout mj. hlavní čtenářské prostory: Halu služeb a všechny studovny (všeobecnou, společenských a přírodních věd, vědeckých pracovníků, rukopisů a starých tisků, periodik). Dále Knihovnu knihovnické literatury i v provizoriu umístěnou Slovanskou knihovnu nebo bufet, ale rovněž celý trakt po bývalé Státní technické knihovně, kde jsou dočasně umístěna

některá odborná pracoviště knihovny. To jsou jen ty pro čtenáře viditelné části, ale součástí stavby budou všechny hlavní skladiště našich fondů, včetně těch s nejvzácnějšími sbírkami a většina pracovního zázemí. Situace je pro fungování knihovny veřejnosti o to svízelnější, že původně plánovaná postupná realizace stavebních prací není díky zpožděním, která stavba v předchozích fázích nabrala, možná. Celá revitalizace musí být dokončena v roce 2018, neboť to je časová hranice, po kterou je možné financovat práce z programu péče o národní kulturní poklad. Souběžně musí proběhnout, vzhledem k havarijnímu stavu, rekonstrukce starého objektu knihovny v Hostivaři, kde je umístěna většina sbírek knihovny. Jen pro upřesnění, v nejhroší okamžik bude z cca sedmimilionového fondu NK mimo svoje místo a de facto tím mimo standardní možnost studia až 80% sbírek, to je cca více než 5 milionů svazků. Díky probíhajícím stavebním pracím budou i již zrekonstruovaná skladiště v Klementinu většinou nepřístupná, protože budou destruována současná komunikační jádra a průběžně budou budovány nové komunikační vazby, včetně dopravníkového systému. Situace samozřejmě vyvolává otázky jak uvnitř knihovny, tak zejména ve veřejnosti.

Co budou knihovníci dělat, když bude činnost knihovny pro veřejnost výrazně omezena?

Žádný z interních provozů knihovny nemůže být po dobu rekonstrukce zastaven. Knihovna bude stále doplňovat své sbírky, zpracovávat je, digitalizovat, naplňovat jednotlivé báze a digitální knihovny. Navíc se musí po dobu omezení připravit na chvíli, kdy se plně otevře veřejnosti, což bude zejména pro pracovníky z přímých služeb znamenat rekvalifikaci na jiné činnosti nutné pro chod knihovny, které budou po dobu omezeného provozu knihovny pro veřejnost vykonávat.

Jak bude knihovna sloužit veřejnosti?

Na celé období omezeného provozu připravila knihovna pro veřejnost tzv. garantované minimum služeb, jehož rozsah bude po celé období poskytovat. Samozřejmě s výhradou krátkých časových úseků v řádu jednotlivých dnů, kdy budou například konkrétní pracoviště stěhována, nebo bude nutná odstávka datové sítě.

Obsah garantovaného minima služeb.

1. Knihovna bude poskytovat všechny služby, které nejsou vázány na fyzické fondy a to jak ve vzdáleném přístupu ke všem digitálním knihovnám a licencovaným elektronickým informačním zdrojům, tak samozřejmě i ve vyčleněném prostoru v knihovně v případě, kdy vzdálený přístup neumožňují autorská práva nebo licenční podmínky.
2. V knihovně bude k dispozici základní kontaktní místo, kde budou soustředěny služby, které dnes zajišťuje Hala služeb (základní informace, vystavování průkazů, výdej a příjem absenčních výpůjček z aktuálně dostupných sbírek – zejména část sbírek Slovanské knihovny, reprografické služby).

3. Bude přístupné Referenční centrum v současném náhradním umístění, kde bude umožněn přístup k digitálním knihovnám a elektronickým zdrojům, které nemůžeme zpřístupnit ve vzdáleném přístupu. Dále zde budou k dispozici periodika, která jsou převedena na mikrofilmy a další služby, které centrum poskytuje – meziknihovní služby, dodávání dokumentů, konzultace k náhradním možnostem v jiných pražských, ev. českých knihovnách, rešerše, tisky, kopie a další.
4. V těchto prostorách by měly být po předchozí dohodě poskytnuty i služby ze specializovaných částí knihovny, jež nebudou mít k dispozici studijní místa (periodika, historické a hudební fondy, Slovanská knihovna a Knihovna knihovnické literatury) samozřejmě za podmínky, že žádaný dokument bude v dočasném uložení dostupný.
5. Po celou dobu stavebních prací bude v rozšířených otevíracích hodinách přístupná Studovna Hostivař, studovna konzervačních fondů, v novém objektu v Hostivaři, kde bude možný přístup ke konzervačním sbírkám 19. století a k Národnímu konzervačnímu fondu za dodržení podmínky, že žádaný dokument není k dispozici v jiné knihovně v Praze, resp. v ČR.

S čím nelze po dobu stavebních prací počítat?

Knihovna nebude zřejmě po celou dobu hlavních stavebních prací schopna poskytnout prostory v Klementinu, které by plně nahradily např. současné služby Všeobecné studovny, případně dalších studoven, tzn. místo k soustředěnému studiu jak z dokumentů z našich sbírek, tak z donesených materiálů.

Kam tedy za studiem?

Knihovna vede jednání se zřizovatelem (MK ČR), zda existují dodatečné finanční zdroje, které by umožnily získat knihovně na přechodnou dobu náhradní prostory, kde by bylo možné alespoň v omezené míře dočasně uložit sbírky tak, aby z nich mohly být poskytovány standardní služby s vazbou na studijní místa – de facto vytvoření dočasné náhradní knihovny. Dále knihovna kontaktovala nejvýznamnější pražské knihovny, se kterými chce dohodnout alespoň základní podmínky pro sdílení některých služeb, ideálně za uznávání čtenářského průkazu NK. To vše je stále v jednání.

Časové horizonty aneb s čím a kdy je možné počítat.

Podle současných předpokladů by aktuálně probíhající druhá fáze 2. etapy revitalizace měla být hotova za necelý rok, tzn. cca v listopadu 2016. Poslední třetí etapa by měla proběhnout v letech 2017 až 2018. Je však nutné počítat s přípravným obdobím, které musíme zahájit v polovině roku 2016, kdy začneme opět masivněji přesouvat naše sbírky a postupně je vyřazovat z oběhu. Knihovna jako fyzické místo však bude stále otevřená. S rozsahem služeb poskytovaných v garantovaném minimu je pak třeba počítat od ledna 2017 a předpokládáme,

že nejhorší bude právě rok 2017, kdy dojde k souběhu s rekonstrukcí starého objektu v Hostivaři. V průběhu roku 2018 by se postupně měla situace v dostupnosti sbírek zlepšit, ale stále nebude knihovna v Klementinu disponovat standardními studijními místy, jak jsou k dispozici dnes. Pokud budou stavební práce zhotoveny podle současných předpokladů ke konci roku 2018, plánujeme oživení celého provozu pro veřejnost v plném rozsahu po revitalizaci do půl roku po dokončení stavby, tzn. v období červen/červenec 2019.

O rozsahu konkrétních poskytovaných služeb budeme veřejnost průběžně informovat všemi dostupnými cestami. Na domovské stránce knihovny budou průběžně aktualizovány informace o rozsahu a parametrech jednotlivých služeb v rámci garantovaného minima, zejména v části <http://www.nkp.cz/sluzby>. Omezení jednotlivých částí sbírek bude součástí informací ke konkrétním dokumentům v elektronických katalozích, jako je tomu ostatně po celou dobu stavebních prací, které byly zahájeny v roce 2010 zatím bez výrazného dopadu na veřejnost.

Za způsobené obtíže se osobně i jménem týmu všech pracovníků knihovny omlouvám. Po celou dobu stavebních prací se bude každý z mých kolegů snažit pomoci překonávat vzniklé komplikace.

Čtečky na mikrofilmy

Ve studovnách Národní knihovny ČR jsou některé dokumenty přístupné pouze na [mikrofilmech](#). Jde především o vybraná periodika viz seznam, případně další publikace (viz [elektronický katalog NK ČR](#)).

čtečka Gideon

čtečka Indus

čtečka Meoflex

Mikrofilmování je reformátovací technologie, kterou se převádí dokument na mikrografické médium (mikrofilmy, mikrofiše). Z hlediska ochrany fondů se provádí tzv. ochranné mikrofilmování, kdy jsou do podoby mikrofilmů či mikrofišů převáděny především dokumenty ohrožené degradací papíru apod. V knihovnách se tento způsob uchovávání a zpřístupňování dokumentů používal poměrně hojně před nástupem digitalizace.

Pokud má tištěný titul z fondu NK ČR svou kopii na mikrofilmu, už se zpravidla nepůjčuje v papírové podobě. Abyste si mohli mikrofilm v podobě svitku prohlédnout, je potřeba využít speciální zařízení, tzv. čtečky. V NK ČR jsou čtečky umístěny ve Studovně periodik,

ve Studovně vědeckých pracovníků a ve Studovně společenských a přírodních věd. Objednávky mikrofilmů do vybrané studovny se provádějí prostřednictvím elektronického katalogu NK ČR.

Cannon Microscann 350

Ve Studovně periodik jsou k dispozici tři čtečky s automatickým ovládním posunu mikrofilmu, jedna čtečka s mechanickým ovládním, jedna čtečka na mikrofiše a jeden skener Cannon Microscann 350, který umožňuje tisknout z mikrofilmu papírové kopie. Tento skener je umístěn také ve Studovně společenských a přírodních věd, spolu se dvěma mechanickými čtečkami. Skenery kromě možnosti tisku papírových kopií mohou také sloužit k prohlížení mikrofišů. Ve Studovně vědeckých pracovníků je k dispozici jedna čtečka na mikrofilmy s mechanickým ovládním a jedna čtečka na mikrofiše.

Do čtečky nebo skeneru se vloží svitek a obraz z něj je následně promítnut na obrazovku nebo desku v okem čitelné podobě. S vkládáním mikrofilmu do přístroje vám pomohou pracovníci ve studovnách. Posun mezi jednotlivými stránkami se provádí pomocí tlačítek pro převíjení (v případě čtečky s automatickým ovládním) nebo klikkou (v případě čtečky s mechanickým ovládním). Je možné nastavit intenzitu světla pro dostatečně kontrastní zobrazení textu. Čtečky jsou určeny pro prosté prohlížení mikrofilmových svitků, není možné na čtečkách vyhledávat konkrétní články.

čtečka Omnia

kopírky.

Ze zařízení ke čtení mikrofilmů není třeba mít obavy: ovládním všech přístrojů je poměrně jednoduché a čtení na nich dostatečně komfortní. V případě jakýchkoli nejasností se obraťte na službu ve studovně.

Webarchiv - pojďte to s námi zkusit

Markéta Hrdličková, Barbora Rudišínová

Webarchiv je archiv českých webových zdrojů, který pravidelně již od roku 2006 archivuje data z českého internetu. V článku v [minulém čísle e-zpravodaje](#) jsme stručně prezentovali činnost Webarchivu a detailněji jsme popsali akvizici, tedy výběr a získávání těchto zdrojů do webového archivu. V tomto čísle vám představíme, jak s Webarchivem pracovat.

Přístup do Webarchivu

Pro webový archiv existují dva režimy zpřístupnění. Jedním z nich je **online přístup**, kdy je možné se ke zdrojům z Webarchivu dostat pohodlně z domova nebo odkudkoliv, kde je dostupné připojení na internet. Tento přístup je však omezen pouze na zdroje výběrových sklizní (se souhlasem vydavatele, viz článek Akvizice ve Webarchivu v minulém čísle), ostatní zdroje jsou blokovány. Druhým režimem zpřístupnění je přístup z **terminálů v budově knihovny**. Terminály jsou umístěny v Referenčním centru Národní knihovny a jejich výhodou je přístup k celému Webarchivu.

Přístupové rozhraní je u obou variant stejné. Jedná se o webovou stránku Webarchivu (<http://www.webarchiv.cz>), kde jsou data zpřístupněna pomocí služby **Wayback**, kterou vyvíjí a používá světový webový archiv Internet Archive.

Vyhledávání ve Webarchivu

K vyhledávání ve Webarchivu slouží vyhledávací pole na webové stránce Webarchiv.cz. Existuje několik způsobů, jak vyhledávat. Nejjednodušším způsobem je zadání URL adresy stránky. Tento způsob je vhodný, pokud známe konkrétní **URL adresu** stránky, kterou chceme vyhledat. Do vyhledávacího okna můžeme zadat adresu v jakémkoliv platném tvaru, např. <http://www.webarchiv.cz>, www.webarchiv.cz nebo pouze [webarchiv.cz](http://www.webarchiv.cz). Tímto způsobem se dostaneme přímo na seznam archivovaných verzí požadované stránky. Pokročilé vyhledávání nabízí možnost zúžení vyhledávacího dotazu na určitý časový interval.

Vyhledávací pole

Dalším způsobem vyhledávání je vyhledávání pomocí **klíčových slov**. Toto vyhledávání prohledává v názvech webových stránek, anotacích a předmětových heslech přidělených při katalogizaci. Takovýmto způsobem je tedy vhodné hledat, pokud znáte pouze název stránek nebo to, čím se stránka zabývá. Do vyhledávacího pole můžete zadat libovolně dlouhou frázi, např. *webarchiv*, *městská knihovna*, *krajská vědecká knihovna liberec* atd. Vyhledávání nabídne výsledky ve vizuálním (náhled stránky a její název) nebo textovém zobrazení (název stránky, anotace a předmětová hesla), mezi kterými můžete libovolně přepínat. Kliknutí na vybranou stránku vás opět přesměruje na seznam archivovaných verzí stránky.

Vyhledávání pomocí klíčových slov

Dalším způsobem vyhledávání je vyhledávání pomocí **klíčových slov**. Toto vyhledávání prohledává v názvech webových stránek, anotacích a předmětových heslech přidělených při

katalogizaci. Takovýmto způsobem je tedy vhodné hledat, pokud znáte pouze název stránek nebo to, čím se stránka zabývá. Do vyhledávacího pole můžete zadat libovolně dlouhou frázi, např. *webarchiv*, *městská knihovna*, *krajská vědecká knihovna liberec* atd. Vyhledávání nabídne výsledky ve vizuálním (náhled stránky a její název) nebo textovém zobrazení (název stránky, anotace a předmětová hesla), mezi kterými můžete libovolně přepínat. Kliknutí na vybranou stránku vás opět přesměruje na seznam archivovaných verzí stránky.

Další možnost vyhledávání zdrojů ve Webarchivu je prohlížení **katalogu stránek**. Zdroje, jež jsou archivovány v rámci výběrové sklizně, jsou zařazeny do tohoto katalogu, který využívá předmětové kategorie Kon-

spektu, používaného pro celý fond Národní knihovny ČR. Při katalogizaci je zdrojům přidělena jedna z 26 tematických kategorií Konspektu. Předmětové kategorie jsou abecedně uspořádány a dále se dělí na podkategorie. Za každým heslem je uvedeno číslo, které značí počet zdrojů v dané kategorii. Záznamy jsou taktéž uspořádány abecedně a opět je možné přepínat mezi vizuálním a textovým zobrazením. V textovém zobrazení jsou navíc také prolinkovaná předmětová hesla: pokud na ně kliknete, zobrazí se všechny zdroje, kterým bylo přiděleno dané předmětové heslo. Tento způsob vyhledávání je vhodný zejména v případech, kdy nehledáte konkrétní stránku, ale zajímá vás určité téma.

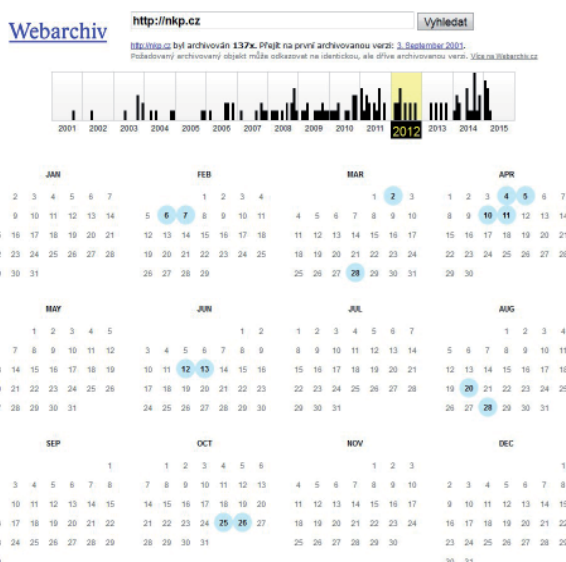

Předmětový katalog stránek

Poslední možností hledání archivovaného elektronického zdroje je vyhledávání prostřednictvím dílčí báze Elektronické online zdroje (Webarchiv) v **elektronickém katalogu Národní knihovny ČR**. Pro každý zdroj zařazený do výběrového archivu je totiž vytvořen katalogizační záznam a je tak možné jej najít v rámci knihovního fondu přes online katalog. Záznam zatím z technických důvodů obsahuje odkaz pouze na aktuální verzi stránky na internetu. Pro vyhledávání starších verzí je proto nutné vrátit se na naše stránky a zdroj vyhledat přes rozhraní Webarchivu. Hledání v knihovním katalogu tak zatím slouží spíše pro získání přehledu o našich zdrojích nebo pro tematické rešerše. Přímý přístup z katalogu do našeho archivu plánujeme připojit v budoucnu.

Po vyhledání a výběru požadovaného zdroje je uživatel přesměrován do aplikace Wayback, kde se buď zobrazí seznam archivovaných verzí stránek, který má podobu **časové osy**, nebo, v případě, že zdroj není součástí výběrové sbírky, se ukáže chybové hlášení, že **obsah je blokován**. Pokud Vás zajímá obsah, který je pro online zpřístupnění blokován, je třeba navštívit Referenční centrum v Klementinu. Časová osa je rozdělena na jednotlivé roky a po výběru požadovaného roku se zobrazí kalendář s vyznačenými dny, kdy byla vyhledaná stránka archivována. Po kliknutí na vybraný den archivace se zobrazí příslušná archivovaná verze stránky, v horní části okna

stále zůstává panel s časovou osou, pomocí kterého se můžete snadno přepnout do jiného roku nebo šipkami listovat v jednotlivých archivovaných verzích. Archivované stránky se zobrazují tak, jak k danému dni vypadaly, výjimkou mohou být některé prvky stránek, které z technického hlediska nemohly být staženy (zejména dynamické prvky stránek nebo obsah generovaný jiným webem jako např. okno aplikace Facebook nebo mapy ze služby Mapy Google atd.).

Časová osa

Naším cílem je, aby vyhledávání v českém webovém archivu bylo pro uživatele co nejjednodušší a co nejvíce intuitivní. Nově také připravujeme sérii videonávodů, jak vyhledávat ve Webarchivu, které budeme zveřejňovat na našem [Facebooku](#) a také na našem [blogu](#).

Začátky Svatopluka Čecha a obraz jeho díla v NDK

Úryvek z dopisu Svatopluka Čecha otci: „Ve čtvrtek dojedu k p. Jonákovi a poradím se s ním, neměl-li bych studovat medicínu. Slyším, že mají profesori špatné vyhlídky. Co Ty bys tomu říkal? Odepiš mi!“

Dr. Jonák tehdy Svatoplukovi nejen neschválil studium medicíny, ale dal mu též na srozuměnou, že mu bude moci opatřit hmotné výhody, zejména bezplatné obědy, jen tenkrát, vstoupí-li na fakultu právnickou, nikoliv filosofickou. Svatopluk rozmýšlel se den a zvolil pak skutečně místo filosofie práva.

Toliko o rozhodování slavného českého básníka, prozaika, novináře, čelního představitele ruchovců, cestovatele a právníka o jeho budoucí profesí. **Svatopluk Čech (21. února 1846 – 23. února 1908)** vystudoval gymnázium v Praze a poté práva. Během studií i po nich byl literárně činný, přestože se věnoval právníké praxi. Až v roce 1879 definitivně právo opustil a začal se zabývat výhradně literaturou. Působil ve Světozoru, Lumí-

ru, Národních listech a Květech, které pomohl založit. Mezi jeho nejvýznamnější díla, která najdete v digitální knihovně Kramerius, patří například: Husita na Baltu, Adamité, Dagmar, Ve stínu lípy, Lešetínský kovář, Evropa, Slávie, Písně otroka, Jitřní písně, Nové písně,

Svatopluk Čech

Pravý výlet pana Broučka do Měsíce, Nový epochální výlet pana Broučka tentokrát do XV. století.

Svatopluk Čech se narodil 21. února 1846 manželům Františkovi a Kláře Čechovým jako první ze šestnácti dětí. Rodina se hodně stěhovala, neboť otec byl zaměstnán jako panský hospodářský správce a pro své vlastenecké České smýšlení musel často měnit panství

a zaměstnavatele, v bouřlivém roce 1848 byl dokonce krátce vězněn. Rodiče měli ke svým dětem vřelý vztah i rodičovskou odpovědnost, proto se snažili, byt' byli vzhledem k počtu dětí v časté finanční nouzi, aby se všem jejich dětem dostalo kvalitního vzdělání.

Svatopluk Čech nastoupil do školy v Postupicích na podzim roku 1852. Již tehdy vykazoval základní povahové rysy své osobnosti, tedy klidnost, poslušnost, plachost a velkou představitost. Postupice ležely 2 hodiny cesty od domova rodičů, proto malý hošík musel poprvé bydlet v cizím prostředí. Rodina se však již na počátku roku 1853 stěhuje do Litně, kde již opět všichni pohromadě prožili několik velice šťastných let. Svátík se dobře učil, intenzivně četl - bohužel jen v češtině, což nepříznivě ovlivnilo výsledky přijímací zkoušky na pražskou hlavní školu českou na Novém Městě. Svatopluk Čech nebyl přijat pro nízkou znalost němčiny, protože neznal význam slova „kolínko na obilném stéblu“.

Na jaře 1856 se rodina stěhuje do Vraného a Svatopluk Čech se chystá do hlavní školy v poněmčilých Litoměřicích, kde se na normálce měl doučit němčinu. V polovině 19. století české střední školství prakticky neexistovalo, na gymnáziích se vyučovalo hlavně v němčině. Nadaný žák třetí třídy již o prázdninách roku 1857 složil zkoušky z látky pro třídu čtvrtou a postoupil na litoměřické gymnázium. Během Svatoplukova studia v Litoměřicích dostala rodina nabídku bezplatného ubytování v pražském arcibiskupském konviktu chlapeckém v Klementinu. Rodina možnost ubytování přijala a Svatopluk přešel na piaristické gymnázium Na Příkopěch. Sám Čech později rád vzpomínal na sedmileté „nevolnictví“ v konviktu ve své knize Druhý květ (Zde nalezneme původ Čechova pseudonymu Nevolný. Po opuštění konviktu používal pseudonym Volný a přestal se holit, neboť holení patřilo k základním požadavkům, které byly na konviktisty kladeny. Mezi další spisovatelovy pseudonymy patří např. S. Rak, Jan Vraný a šifra J.J.).

Přímo s konviktem jsou spojeny spisovatelovy prvotiny vydané studentským listem Zora, který obsahoval básně, krásnou prózu, satiru, epigramy, hádanky a rébusy studentů. V Zoře vyšly Čechovy básně Arria či Paetus. Již v tomto období jsou patrné spisovatelova nadprůměrnost a velký talent. Dobrý přítel Čecha S. Heller píše: „Pokud se dobře pamatuji, začal si s verši pohrávat již v quartě čili čtvrté třídě gymnasia, ale tehda ještě nepatrně. V páté třídě již tu a tam leccos veršem překládal, ba našli jsme již občas nějaký epigram v jeho školním denníku, a v sextě bylo již známo, že „básní“.“

V roce 1863 napsal Svatopluk Čech svou první báseň, *Vánoční sen*, určenou pro oficiální tisk. Písecké periodikum *Zlaté klasy* tehdy vypsal peněžní odměnu za nejlepší báseň v kategorii dospívající mládež. *Vánoční sen* skutečně vyšel v roce 1864, ale dukáty Svatopluk Čech nikdy neobdržel.

V *Národní digitální knihovně* naleznete podstatnou část Čechova významného díla v digitální podobě.

Tři otázky pro... Moniku Chundelovou, produkční manažerku Zrcadlové kaple z Oddělení PR

Uplynul rok od doby, kdy se Zrcadlová kaple v Klementinu po letech pronájmu turistické agentuře opět vrátila do výhradní správy svému majiteli – Národní knihovně České republiky. Co nového převzetí Zrcadlové kaple do gesce vašeho oddělení pro Vás osobně přineslo?

Uplynul rok od doby, kdy se Zrcadlová kaple v Klementinu po letech pronájmu turistické agentuře opět vrátila do výhradní správy svému majiteli – Národní knihovně České republiky. Co nového převzetí Zrcadlové kaple do gesce vašeho oddělení pro Vás osobně přineslo?

Vzhledem k tomu, že Zrcadlová kaple byla v období pronájmu agentuře zahrnuta do turistické trasy, či využívána k tzv. svatební turistice, nebylo vůbec jednoduché vrátit tomuto prostoru směr, který si ze své podstaty zaslouží. Nyní, po roce usilovné práce, je využívána především jako kulturně společenské místo. Za zmínku rozhodně stojí krásné koncerty, namátkou uvedme např. jména K. Košárek, J. Svěcený, Collegium Marianum a mnoho jiných, ze zahraničních hudebních těles a sborů, např. úžasný Westlands Mannenkoor se sto zpěváky, či klavírní virtuos Brooks Aebron a další. Mezi významné edukativní počiny patří natáčení hymny pro české školy. Na tomto projektu se podílela zpěvačka Eva Kleinová, kterou na saxofon doprovodil Felix Slováček, a vše znamenal známý fotograf Lubo Špirko. Hymna byla nahrána v původní tónině. Nádherný projekt. V Zrcadlové kapli se také konala při příležitosti oslavy nizozemského „Prinsjesdag“ (zahájení zasedání parlamentu) konference Nizozemsko–české obchodní komory.

Správu Zrcadlové kaple mi tedy, kromě opravdu krásných zážitků, přineslo také hodně práce i o víkendech, ale jsem velmi ráda, že mohu po roce konstatovat,

že jsme s výnosy z pronájmů přispěli nemalou částkou do rozpočtu NK ČR.

Jaká je vize do budoucna?

Rádi bychom pokračovali v přeměně tohoto krásného historického prostoru z pouhého komerčně turistického místa na centrum kulturně-společenského setkávání. Samozřejmě vždy s ohledem na historický odkaz Klementina, který nás určitým způsobem zavazuje. Bude to běh na delší trať, ale je to krásná práce a já se na ni velmi těším.

Kdy počítáte, že se Zrcadlová kaple stane opět jednou z hlavních kulturních a hudebních scén v historickém centru Prahy?

Tuto otázku je třeba zodpovědět ze dvou hledisek. V krátkodobém horizontu se, vzhledem k současné probíhající revitalizaci Klementina, musíme, ač neradi, smířit s uzavřením Zrcadlové kaple po dobu předpokládaného uskladnění historických fondů v tomto prostoru, což bude jistě znamenat přibrzdění dobře se formující spolupráce s umělci i jinými subjekty.

Z hlediska poněkud vzdálenější budoucnosti se velmi těším, že po dokončení revitalizace budeme mít kredit jednoho z nejkrásnějších míst v centru Prahy a umělci i ostatní se k nám budou rádi vracet. Doufám, že i po zkušenostech z nynější spolupráce.

Věřím, že Zrcadlová kaple bude sladkým bonbónkem ve světě knih a studentů či čtenářů a její genius loci uchvátí i zahraniční návštěvníky.

Zajímavosti a tipy

Co čte knihovník?

Kolik životopisů má kniha

Jan Lukavec

Kolik životopisů má kniha? A kolik jich má ta česká? Knih o historii knih existuje samozřejmě nemálo. V českém kontextu zaujímá významné místo *Kniha: její vznik, vývoj a rozbor* (1. vydání, 1949) od *Zdeňka Václava Tobolky*. Znamý knihovědec v ní vlastenecky zdůrazňuje, že náš národ hojně přispěl k pokroku knihy „svými podněty a vynálezy“ a zajímavě ukazuje, že pomocí archaických forem zápisu a komunikace, jako jsou například zářezy do dřeva, se u nás zaznamenávaly některé obchodní transakce ještě relativně nedávno, v 17. století.

Kapitolu o dějinách české (a slovenské) knihy najdeme rovněž v obsáhlé příručce *The book: a global history* (2013). V 32 dalších kapitolách dokument mapuje národní a regionální knižní historii, porovnává rozsah cenzury, otázky intelektuálního vlastnictví a jeho právní dopad v podobě copyrightu.

Naopak v publikaci *A history of the book in 100 books* není o naší knižní kultuře téměř nic, kromě stručně

zmínky o Janu A. Komenském. Nicméně právě tato kniha vloni vyšla i česky pod názvem *Knihy: přehledné dějiny od klínového písma po elektronické čtečky*. Geograficky je skutečně široce rozkročená. I když se v ní průměrně vzdělaný český či evropský čtenář nedočte téměř nic o Čechách, dozví se leccos nového o knižních dějinách celého světa, zvláště pak Číny či Indonésie.

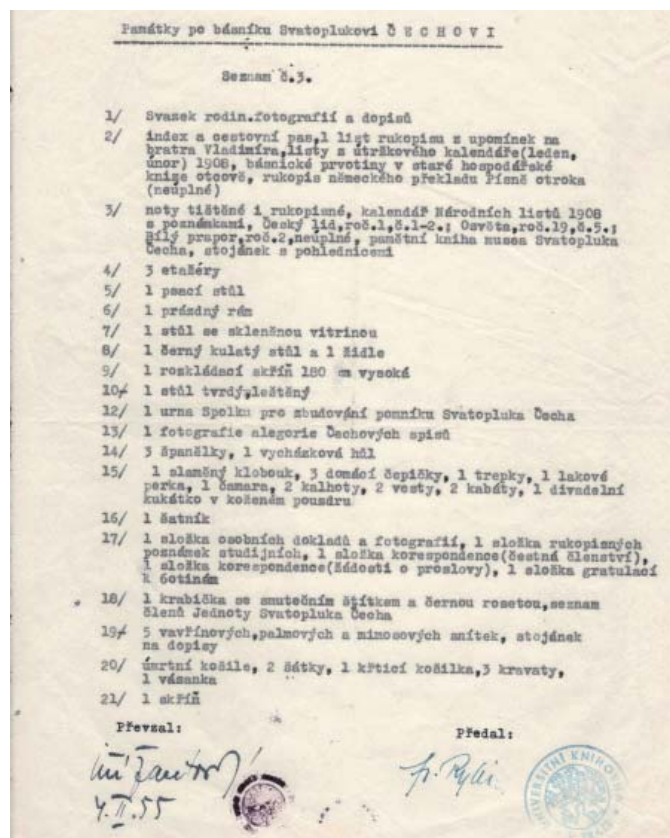
Publikace je velmi pestrá i po tematické stránce. Najdeme v ní oddíly pojednávající o sexu, vaření, šití nebo tancování, především však o dobové literatuře k těmto tématům. První specializovaná kniha o šití pravděpodobně vyšla v roce 1725, o tancování dokonce o dvacet jedna let dříve. Spis o tancování obsahoval i podrobné nákresy posloupnosti jednotlivých tanečních kroků. Stranou zájmu autora nezůstávají ani různé dobové „marketingové“ strategie, například prodávání dětských hraček jako knižních příloh (konkrétně roku 1787 vyšla kniha s míčkem a jehelnicem).

Dokument umožňuje podívat se na fenomén knihy z odstupu a z opravdu velmi široké perspektivy. Dává snad také důvody k mírnému optimismu: kniha je jev natolik proměnlivý a flexibilní, že se dokáže přizpůsobit většině dějinných zvrátů a krizí; je to věc natolik odolná, že leccos vydrží a hned tak nezanikne. Ba dá se paradoxně předpokládat příchod časů, kdy na světě stále ještě budou existovat psané texty, ale už tu nebude žádný člověk, který by tvořil texty nové, nebo který by ty staré četl...

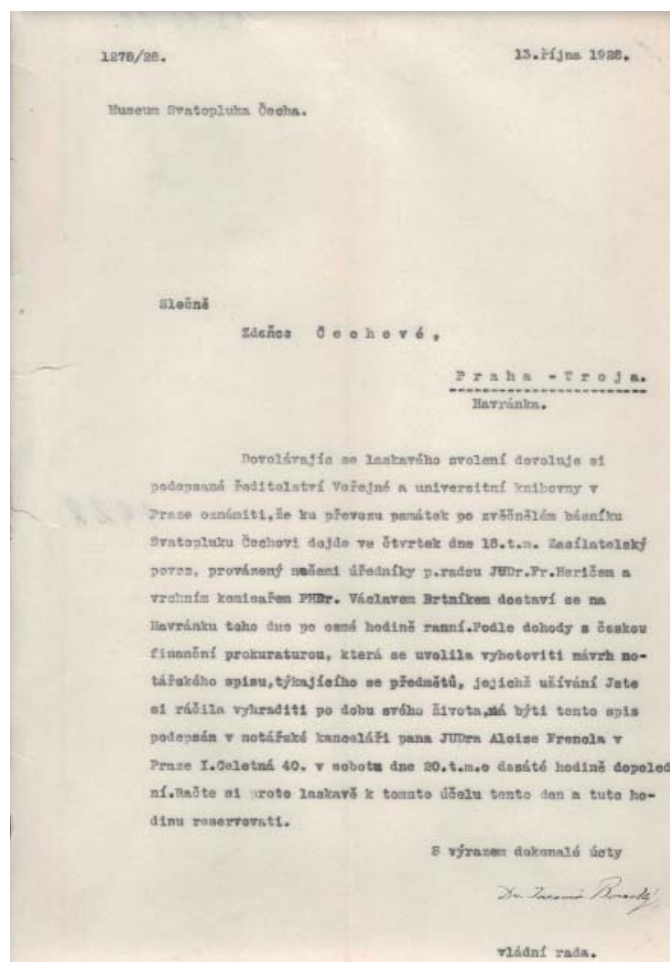
Střípky z Archivu NK ČR Muzeum Svatopluka Čecha Kateřina Hekrdlová

V roce 1928 obdržela Veřejná a universitní knihovna velkorysý dar od Zdeňky Čechové, sestry spisovatele Svatopluka Čecha. K oslavě desetiletého trvání Československé republiky jí věnovala spisovatelovu knihovnu čítající 2832 svazků knih a velké množství předmětů spojených s jeho životem a uložených v trojské vile v ulici Pod Havránkou, kde žil. Darovací smlouva byla podepsána 18. října 1928 a je v ní jmenovitě uvedeno 45 položek. Vedle zmíněné knihovny a rukopisů děl dar zahrnuje nábytek, obrazy, bysty, porcelán, stojací hodiny, lampu a mapu na psací stůl, koš na papíry, zlaté medaile, diplomy, korespondenci, fotografie a fotoalba, osobní dokumenty a různé drobné předměty jako zlatý skřípec či divadelní kukátko. Kromě nich byly předány i bližší nespecifikované „věci drobnější, mající jakýkoliv vztah k básníkovu životu a dílu, pokud jsou dochovány v Troji na Havránce“.

Knihovna se zavázala ke zřízení veřejně a zdarma přístupného muzea, ve kterém bude pověřený úředník podávat návštěvníkům výklad. V listopadu 1929 byly knihovna a předměty z pozůstatosti Svatopluka Čecha přestěhovány do čtyř nově adaptovaných místností v chodbě v přízemí klementinské kvadratury. Mobilář byl vyčištěn a opraven, knihovna a muzeální předměty uspořádány. Zároveň s tím byla do těchto prostorů přestěhována i knihovna a pozůsta-

Soupis pozůstatosti S. Čecha pro PNP

Odvoz pozůstatosti S. Čecha do Klementina

lost Jaroslava Vrchlického, uložená ve Veřejné a univerzitní knihovně od roku 1922. Vznikla tak dvě literární muzea, k nimž patřila i speciální čítárna, která byla zároveň pracovním správcem. Tím se stal dr. Václav Brtník. Slavnostní otevření muzeí se konalo 7. prosince 1929 za účasti členů rodin obou básníků, výborů Společnosti Jaroslava Vrchlického a Jednoty Svatopluka Čecha, zástupců České akademie věd a umění, Univerzity Karlovy a dalších institucí. Veřejnosti pak byla muzea zpřístupněna 9. prosince. Otevřena byla denně od 9 do 13 hodin. Během války byla muzea zrušena, a až ve druhé polovině 40. let 20. století probíhalo jednání s Jednotou Svatopluka Čecha o znovuinštalování Čechova muzea, nedošlo k tomu. Ještě v roce 1951 zůstávala knihovna uložená ve skladišti ve 2. poschodí, rukopisy v trezorech a předměty v uzavřené místnosti na promenádní chodbě. Asi 40 obrazů bylo během okupace deponováno v Národní galerii a doposud nebylo vráceno. V lednu 1952 byl zjišťován stav muzeálních předmětů a bylo konstatováno, že chybí zlatá španělská medaile, originál obrazu od J. Úprky a jeden čerkeský handžár.

V letech 1952 až 1954 probíhala o předání pozůstalosti po Svatopluku Čechovi jednání s Památkovým úřadem národního písemnictví (PNP) a Knihovnou a literárním archivem Národního muzea. Definitivní konec Muzea Svatopluka Čecha v knihovně znamenal rok 1955, kdy byly veškeré předměty, fotografie, korespondence a rukopisy předány do PNP s tím, že o uložení originálního materiálu se Památkový úřad má dohodnout s Knihovnou Národního muzea.

Knihovnické postřehy z Frankfurtu

Irena Burešová, Jan Lukavec

Koření

Pro knihovnický národ je Frankfurt pojem. Pravidelně se tam v říjnu odehrává nejdůležitější, nejvýznamnější, prostě nej-, nej-, nej- akce na světě. Kdo není ve Frankfurtu, jako by nebyl.

Světový knižní veletrh ve Frankfurtu měl za letošního hlavního hosta Indonésii. Její oficiální prezentace, nazvaná „17 000 ostrovů imaginace“, zdůrazňovala pozitivní vývoj země po druhé světové válce, vyzvedávána pak byla indonéská jednota v různosti. Indonéská expozice byla velmi pestrá a měla potenciál oslovit širokou škálu návštěvníků. Rozsáhlý prostor pavilonu byl rozdělen množstvím bílých poloprůsvitných těles, zavěšených ze stropu, který jej rozčlenil do jednotlivých tematicky odlišně zaměřených menších zón. Na největším prostranství se střídaly ukázky domorodého tanečního umění s debatami o literatuře. Bylo možno očichat velké množství koření i vyzkoušet si hru na tradiční bambusový nástroj angklung. Následující sekce byla vyhrazena představení jazyků, kterými se na jednotlivých indonéských ostrovech mluví, a grafických systémů, jimiž se zachycují.

Tanečnice

Jiná oblast expozice byla věnována superhrdům, a to jak těm tradičním indonéským, vycházejícím mimo jiné i z hinduistických eposů, tak i těm novodobým, jako jsou Superman a jemu podobní. Tématem hovorů na veletrhu, byť ne stěžejním, bylo i uprchlictví, přístup k němu a integrace nových imigrantů.

Jak proběhlo i českým tiskem, veletrh zahajoval Salman Rushdie. Při té příležitosti řekl, „že všichni lidé na světě si rozumí právě tehdy, když si vyprávějí příběhy.“

Omezení svobody slova tak není jen krokem cenzurním, nýbrž přímo útokem na lidskou přirozenost.“ Česko letos na veletrhu reprezentoval, vedle spisovatelky a překladatelky Radky Denemarkové, básník Radek Malý, přičemž společně diskutovali s moderátorem Mirkem Kraetschem.

Super hrdinové

Český knihovnický lid asi zná pražský Svět knihy a dovede si představit jeho rozlohu. To je tak nanejvýš jedno patro frankfurtské haly. Těch hal lze napočítat hned několik a všechny mají přízemí, první patro a některé i druhé patro. Jak vidno, jedná se o akci přímo mamutí a všechna ta „nej“ jí patří nejspíš zaslouženě.

Knihovník ve Frankfurtu je ztracená existence. Doslova. Je ztracen v davu návštěvníků, je ztracen mezi stánky a naprosto se ztrácí v tom množství knih, a tak z toho všeho nakonec ztratí hlavu. Ještěže je omezen finančně a prostorově. Pokud dorazí sám autobusem/vlakem/letadlem, může nakoupit jen pár knih, které pobere do zavazadla a unese. Pokud přijede autem, může toho pobrat víc, ale ani my, co jezdíme tranzitem, nezvládáme víc než nějakých 200–230 svazků. To je asi tak maximum, dál to prostě nejde, to už není v lidských silách.

U některých nakladatelů se dá objednat předem, jiní objednávky na veletrhu neberou, ale prodávají v sobotu a v neděli se značnými slevami (40% i 50%). A další jenom vystavují - knihy si sice prohlédnete, ale musíte potom objednat „normální“ cestou.

Kromě knih se prodávají i CD, periodika, pohlednice, hračky, kalendáře, zaručeně veletržní tašky nebo trička. Když už jde knihovníkovi hlava kolem, je pro něj příjemným oddechem podívat se právě na kalendáře nebo hračky. Občerstvit se návštěvník může v několika restauracích nebo přímo mezi stánky, kde jsou bistra a kavárničky.

Některé stánky se snaží přilákat návštěvníky neobvyklou výzdobou, nápisy, soutěží. Jeden novinový stánek měl na stěně nápis: *Sie lügen wie gedruckt. Wir drucken, wie Sie lügen* (Lžete, jako když tiskne. Tiskneme, jak vy lžete.). Že papír snese všechno a že tisk lže a nesmíme všemu věřit, to samozřejmě víme, ale aby to někdo přiznal takhle veřejně, to už chce odvalu. Inu, jsou formát.

Prázdný iránský stánek

A jedna rada na závěr: chce to dobré boty. To prosím není vtip, ale tvrdá realita. Haly jsou obrovské, rozloha veletrhu ještě větší a nachodíte tam klidně kolem patnácti kilometrů. Jenomže ne na jeden zátah a svižným tempem. Jenom popocházíte, narážíte do lidí, lidé narážejí do vás, zastavujete se u knih. A to je mnohem únavnější než nějaká turistika.

Podrobný text článku PhDr. Jana Lukavce si lze přečíst na serveru [i-literatury](#).

Zimní slunovrat a začátek nového roku ve službě (Ptejte se knihovny)

Zimní slunovrat znamená, že 21. nebo 22. prosince dosáhne Slunce své nejnižší polohy na mapách noční oblohy označované jako obratník Kozoroha. Jedná se o jeden z astrologických úkazů, který naši předkové sledovali prokazatelně nejdříve - místo písemných záznamů jsme často svědky unikátních kamenných kalendářů či náboženských staveb, které mají k zimnímu slunovratu zřetelný vztah.

Nejstarší zmínka o slovanských oslavách zimního slunovratu pochází z 10. století, kdy byly prováděny oslavy předků a přírody. Později byly oslavy zimního slunovratu i u Slovanů nahrazeny křesťanskými Vánoce, tj. oslavy zrození slunečního božstva byly nahrazeny svátkem narození Ježíše Krista. Řekové slavili dne 25. prosince zrození boha Slunce Héliá, Římané zimní slunovrat pojali jako svátek hojnosti zasvěcený Saturnovi a zrození Nepřemožitelného Slunce.

Starověký římský kalendář měl jen deset měsíců a začínal 1. března. Kolem roku 713 př. n. l. byly k měsícům v roce přidány leden (Januarius) a únor (Februarius) společně s doplňkovým měsícem Intercalarisem. Rok použitý v datování byl konzulárním rokem, který začínal dnem, kdy konzulové poprvé vstupovali do svého úřadu - to bylo roku 222 př. n. l. uzákoněno na 15. března, ale roku 191 př. n. l. bylo toto datum přesunuto na 1. ledna. Stalo se tak zřejmě vydáním tzv. Aciliova zákona (Lex Acilia), který zrušil cyklus upravující systém obyčejných a přestupných let a úpravu roku nechal na libovůli pontifiků. Zároveň tedy i změnil datum začátku římského úředního (konzulského) roku.

Prvním úředním rokem, který začínal 1. lednem, byl rok 190 př. n. l. Vzhledem k tomu, že podle tohoto roku byly datovány úřední písemnosti a navíc občanský rok byl v téže době ponechán na libovůli pontifiků, získával postupně 1. leden stále větší význam a zatlačoval stále více 1. března, což byl počátek občanského roku.

V roce 45 př. n. l., kdy Julius Caesar zavedl juliánský kalendář, byl vypuštěn měsíc Intercalaris, 1. leden však byl nadále prvním dnem nového roku.

Podle celosvětově nejrozšířenějšího gregoriánského kalendáře začátek nového roku připadá na 1. ledna. V noci z 31. prosince na 1. ledna svět slaví konec roku a tak i začátek nového. Podle jiných kalendářů připadají oslavy nového roku na jiné dny: např. v juliánském kalendáři, který používá pravoslavná církev, připadá Nový rok na 14. ledna.

Rovnodennosti a slunovraty, zemská osa je zde zobrazena svisle

Kalendárium aneb víte, že

- ... před 185 lety, 1. 1., byla založena **Mati-ce česká**, české muzejní nakladatelství. Vznikla z iniciativy historika Františka Palackého a skupiny vlastenců, kteří usilovali o povznesení českého jazyka a literatury a o lepší podmínky pro vydávání českých knih.
- ... před 225 lety, 2. 1., byla v Praze na Dobyččím trhu, dnešním Karlově náměstí, v budově novoměstského ústavu šlechtičen u sv. Andělů, **otevřena první veřejná obecní nemocnice**, dnes Všeobecná fakultní nemocnice v Praze.
- ... před 120 lety, 4. 1., se v Rudolfinu uskutčil **první koncert České filharmonie** pod vedením Antonína Dvořáka.
- ... před 170 lety, 4. 1., se narodil **Jan Karafiát**, český evangelický farář a spisovatel; jeho nejznámějším dílem je kniha pro děti Broučci, méně známé jsou jeho odborné práce, např. fakt, že revidoval text Bible kralické.
- ... před 150 lety, 5. 1., byla v Prozatímním divadle v Praze uvedena **první opera Bedřicha Smetany Braniboři v Čechách**.
- ... před 255 lety, 6. 1., se narodil **Kašpar Maria ze Šternberka**, přírodovědec, spoluzakladatel Vlasteneckého muzea Království českého, pozdějšího Národního muzea (založeno r. 1818).
- ... před 30 lety, 10. 1., zemřel **Jaroslav Seifert**, básník, nositel Nobelovy ceny za literaturu.
- ... před 85 lety, 17. 1., byl v Praze **otevřen zimní stadion Štvanice**, první s umělou ledovou plochou v Československu. První tři měsíce se zápasy konaly v provizorních podmínkách, oficiálního otevření se stadion dočkal až 6. 11. 1932 po dokončení všech stavebních prací. V roce 2000 byl prohlášen za kulturní památku, ale zachránit se ho nepodařilo, v květnu 2011 byl pro havarijní stav zbourán.
- ... před 155 lety, 23. 1., se narodil **Jiří Stanislav Guth-Jarkovský**, osobnost, která zasáhla do mnoha oborů lidské činnosti. Nejčastěji je spojován s pravidly slušného chování a etikety a s propagací sportu. Zasadil se o zavedení tělesné výchovy jako učebního předmětu do škol, stál u zrodu Mezinárodního i Českého (později Československého) olympijského výboru, je spoluautorem olympijské charty; pro Čechy

Zveme vás

vybojoval možnost samostatné reprezentace na Olympijských hrách. Vzděláním středoškolský profesor českého a francouzského jazyka a tělesné výchovy byl též spisovatelem a překladatelem z francouzštiny a němčiny. Po vzniku samostatného Československa byl prvním ceremoniářem kanceláře prezidenta T. G. Masaryka. Jméno Gutha-Jarkovského je dodnes synonymem pro rytířsky slušné chování.

... před 260 lety, 27. 1., se narodil **Wolfgang Amadeus Mozart**, rakouský hudební skladatel, jehož oblíbenost mezi Pražany je všerobecně známa. Hudební oddělení NK ČR uchovává *Mozartův památník*, sbírku Mozartových rukopisů, dobových opisů jeho děl i skladatelovy osobní korespondence, v níž lze najít i dopis, popisující Mozartovu návštěvu Barokního knihovního sálu v doprovodu tehdejšího ředitele Karla Rafaela Ungara.

... před 190 lety, 2. 2., se v pražském Stavovském divadle konala **premiéra první české původní opery Dráteník** od Františka Jana Škroupa.

... před 60 lety, 2. 2., začaly přípravy na **první přesun historického stavebního objektu** v Československu; při úpravách nábřeží kpt. Jaroše po otevření Letenského tunelu byla **kaple sv. Maří Magdalény** u mostu Svatopluka Čecha přesunuta o 30,75 m proti proudu Vltavy. Kaple kruhového půdorysu z r. 1635 o váze 411 tun se posouvala po 12 kolejích rozdělených do tří proudů rychlostí 1 m za 8 minut. Celý přesun trval dva dny.

... před 220 lety, 5. 2., **vznikla** v Praze **Společnost vlasteneckých přátel umění**, která téhož roku zakoupila Šternberský palác na Hradčanech a zřídila v něm veřejně přístupnou Obrazárnu, přímou předchůdkyni Národní galerie.

... před 185 lety, 15. 2., se narodil **Josef Hlávka**, stavitel a mecenáš vědy a umění.

... před 95 lety, 21. 2., se narodil **Zdeněk Miler**, výtvarník, režisér animovaných filmů, ilustrátor dětských knížek, známý především jako tvůrce Krtečka.

... před 215 lety, 24. 2., zemřel **František Martin Pelcl**, buditel, filolog a historik.

... před 5 lety, 26. 2., zemřel **Arnošt Lustig**, spisovatel.

Výstavní chodba – přízemí

PRÍBĚH MÍST**Topografie soudobé paměti národa**

18. 1. – 15. 3. / po – so: 9 – 19 h.

Národní knihovna České republiky a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR společně s Ústavem slovansko-germánských studií Filozofické fakulty UJEP a Muzeem města Ústí nad Labem
vás zvou na výstavu

PRÍBĚHY MÍST

TOPOGRAFIE SOUDOBÉ PAMĚTI NÁRODA

18.1. – 19.3. 2016
pondělí – sobota, 9 – 19 hodin
výstavní chodba v přízemí Klementina

Výstava shrnuje pětileté období výzkumné práce na projektu Národní kulturní identity č.34 (Příběh míst. Topografie soudobé paměti národa). Poskytovatelem dotace je Ministerstvo kultury ČR.

Národní knihovna ČR, Klementinum 190, Praha 1

Výstava je výstupem ze stejnojmenného projektu, jehož řešiteli jsou Ústav pro soudobé dějiny AV ČR spolu s Ústavem slovansko-germánských studií při Filozofické fakultě UJEP v Ústí nad Labem. Hlavním cílem projektu je snaha o zmapování míst zatížených událostmi mezi lety 1948 - 1989. Výstava pak pomocí stojek a katalogu prezentuje některé vybrané výsledky. Podstatným smyslem instalace je ale badatelské místo, kde lze pracovat s elektronickou databází <http://www.pametnimista.usd.cas.cz>, která je hlavním výstupem projektu Národní kulturní identity (NAKI) financovaného Ministerstvem kultury ČR.

Kostel sv. Ignáce v Chomutově

Křižovnická chodba – přízemí
Slavné stavby rodiny Luragů v Čechách
 15. 12. – 14. 1. 2016 / po – so: 9 – 19 h.

V loňském roce uplynulo 400 let od narození Carla Luraga a 250 let od úmrtí Anselma Luraga, dvou vynikajících vlášských architektů působících v Praze a v českých zemích. Patřili k rozvětvené rodině Luragů pocházejících ze severní Itálie a k velké rodině vlášských zedníků, kameníků, stavitelů a architektů, kteří se nesmazatelně zapsali do architektonického dědictví naší země.

Výstava, kterou připravilo Kotěrovo centrum architektury, představuje prostřednictvím putování po stavbách Carla a Anselma Luragů v jednotlivých krajích, městech a místech, alespoň část jedinečného architektonického a kulturního dědictví, zachovaného do dnešních dnů.

Kostel s. Ignáce v Chomutově

Praha, Staré Město, Klementinum – kostel sv. Salvátora, stavba jezuitské koleje

Staré Město (Praha 1), Křižovnické náměstí, Křižovnická, Platbořská
 Stavělník: Tomáš Štvanec / Klient: the Jesuit Order
 Architekti / Architects: Carlo Lurago, Martino Lurago, Francesco Lurago, Giovanni Domenico Orsi
 Kolej / college 1653–1679, Kaple / chapel 1648–1649

Architectural floor plan of the Jesuit College in Prague, showing the layout of the building and the chapel.

Il. proscen. 1653 byl přidělen základem k výstavbě nepřetržitější české jezuitské koleje. Na jejím výstavbu byly postupně uzavřeny smlouvy s Carlem Luragem, který řídil výstavbu prvního křídla do Křižovnické ulice. Časí křídla v ulici Platbořské, přechodu křídla s řezbami vstá a částí se ztratila v rekonstrukci. První křídla je datován do 3. března 1654, samostatnou smlouvou z 1. května 1655 byla řešena výstavba nového přízemí kostela sv. Salvátora s moderní třídílnou obličnou při vstupu. Až z roku 1674 pocházejí smlouva byla uzavřena p. j. jen s Francesco Luragem, jeho po práci všech náhodou Giovanni Domenico Orsi, ale zájemdělou byla výstavba na došlou dobu přerušena. V roce 1656 byla rozhodnuto o pozici vysokého pilastrového řádu na přízemí, takže zde bylo prokázáno, který odtud také baroko, bylo použito mezi prvními.

Prague, Old Town, Klementinum – Church of the Holy Saviour, construction of the Jesuit College
 As of 6 December 1653, the construction was laid for the most important college established by the Czech Jesuits. For its construction, a series of contracts were successively signed with Carlo Lurago, who directed the construction of the first wing facing Křižovnická ulice, part of the wing towards Platbořská ulice, and the traverse wings that contain the clock-tower and the winter refectory. The first agreement dates from 3 March 1654, while a separate contract from 1 May 1655 concerns the new facade of the Church of the Holy Saviour with its motif of a triumphal arch at the entrance. Much later, in 1674, a successive contract was signed, this time only with Francesco Lurago, who in turn was replaced after five years by Giovanni Domenico Orsi, yet only shortly after the all construction was halted for a long period. A decision was made in 1656 to use a high row of pilasters in the facade, bringing this element into one of its first uses before it emerged as a dominant feature of the early Baroque.

Architectural drawing of the Jesuit College in Prague, showing the building's layout and facade.

Křižovnická chodba – přízemí
Ve snu to ale vypadalo jinak
 Intermediální výstava AVU, UMPRUM, FDU Pízeň
 (studenti, absolventi)
 22. 1. – 11. 2. 2016
NEPŘEHLÉDNĚTE: po – pá: 16.30 – 21.30 h.

Národní knihovna ČR společně s Petrohradská kolektiv pořádají výstavu připravenou Ateliérem Intermediální tvorby I. AVU doc. MgA. Mileny Dopitové a festivalem Spectaculare. Ve specifických prostorech Křižovnické chodby v Klementinu bude představen kurátorský výběr intermediálních prací, které studenti a absolventi několika vysokých uměleckých škol vytvořili speciálně pro tento prostor (instalace, objekt, projekce, site-specific instalace).

